

4

Amaçlarımız

Bu üniteyi tamamladıktan sonra;

- Mali duran varlıklar ve muhasebeleştirilmesini kavrayabilecek,
 - Maddi duran varlıklar ve muhasebeleştirilmesini açıklayabilecek,
 - Amortisman yöntemleri ve uygulamasını yorumlayabilecek,
 - Maddi olmayan duran varlıklar ve muhasebeleştirilmesi konuların sıralayabilecek,
- bilgi ve becerilere sahip olabilirsiniz.

Anahtar Kavramlar

İştirakler	Yenileme fonu
Bağlı ortaklıklar	Haklar
Normal amortisman yöntemi	Giderlerde dönem ayrımı
Azalan bakiyelerle amortisman yöntemi	Gelir tahakkuku
	Bağlı menkul kıymetler

İçindekiler

- ❖ Giriş
- ❖ Ticari Alacaklar
- ❖ Diğer Alacaklar
- ❖ Mali Duran Varlıklar
- ❖ Maddi Duran Varlıklar
- ❖ Maddi Olmayan Duran Varlıklar
- ❖ Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları
- ❖ Diğer Duran Varlıklar

Duran Varlıklar

GİRİŞ

Duran varlıklar grubu; bir yıldan daha uzun süre ile işletmede yararlanılacak olan ve gelecek hesap dönemi içinde paraya dönüştürülmesi veya tüketilmesi öngörülmeven varlıkları kapsar.

Duran varlıklar aşağıdaki hesap gruplarından oluşur.

22 TİCARİ ALACAKLAR

23 DİĞER ALACAKLAR

24 MALİ DURAN VARLIKLAR

25 MADDİ DURAN VARLIKLAR

26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

27 ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR

28 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI

29 DİĞER DURAN VARLIKLAR

Aşağıda, Duran Varlıklar kapsamında yer alan hesap grupları hesap bazında ele alınacaktır.

TİCARİ ALACAKLAR

Ticari Alacaklar grubunda aşağıdaki hesaplar yer alır.

220 ALICILAR

221 ALACAK SENETLERİ

222 ALACAK SENETLERİ REESKONTU (-)

224 KAZANILMAMIŞ FİNANSAL KİRALAMA FAİZ GELİRLERİ (-)

226 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR

229 ŞÜPHELİ ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)

Bu hesap grubunda yer alan hesapların özellikleri, vade dışında 12 Ticari Alacaklar grubu ile aynıdır. 12 grubunda yer alan ticari alacak hesaplarında vadesi bir yıla kadar olan alacaklar izlenirken, bilanço günü itibariyle, vadesi bir yıldan daha uzun olan ticari alacaklar bu grup altındaki hesaplarda izlenir.

Bu grupta bulunan alacaklardan, vadesi bir yılın altına düşenler 12 grubunda bulunan aynı adlı hesaba aktarılır.

Örnek:

Vadesi bir yıldan uzun olduğu için 220 Alıcılar hesabında izlenmekte olan ₺10.000'lık bir alacak için vadesi bir yılın altına düştüğünde yapılacak kayıt aşağıdaki gibidir.

120 ALICILAR HS	10.000	
220 ALICILAR HS		10.000
Uzun vadeli alacağın kısa vadeli hesaba aktarılması		

DİĞER ALACAKLAR

231 ORTAKLARDAN ALACAKLAR

232 İŞTİRAKLERDEN ALACAKLAR

233 BAĞLI ORTAKLIKLARDAN ALACAKLAR

235 PERSONELDEN ALACAKLAR

236 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR

237 DİĞER ALACAK SENETLERİ REESKONTU (-)

239 ŞÜPHELİ DİĞER ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)

Bu hesap grubunda yer alan hesapların özellikleri, vade dışında 13 grubu ile aynıdır. 13 grubunda yer alan diğer alacaklar hesaplarında, vadesi bir yıla kadar olan alacaklar izlenirken, bilanço günü itibariyle vadesi bir yıldan daha uzun olan diğer alacaklar bu gruptaki hesaplarda izlenir.

Bu grupta bulunan alacaklardan vadesi bir yılın altına düşenler 13 grubunda bulunan aynı adlı hesaba aktarılır.

MALİ DURAN VARLIKLAR

İşletmeler çeşitli nedenlerle devlet veya başka işletmelerin çıkarttığı menkul kıymetlere kısa vadede ihtiyaç duymayacakları fonlarını yatırabilirler. Burada, riski dağıtmak, işbirliği oluşturmak, uzun vadede gelir elde etmek veya yönetimlerinde söz sahibi olmak gibi amaçlar olabilir. Söz konusu yatırımlar 12 aydan daha uzun vadeli beklentilerle yapılırsa, yatırım konusu menkul kıymetler bu hesap grubunda izlenir.

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır.

240 BAĞLI MENKUL KIYMETLER

241 BAĞLI MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

242 İŞTİRAKLER

243 İŞTİRAKLERE SERMAYE TAAHHÜTLERİ (-)

244 İŞTİRAKLER SERMAYE PAYLARI DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

245 BAĞLI ORTAKLIKLAR

246 BAĞLI ORTAKLIKLARA SERMAYE TAAHHÜTLERİ (-)

247 BAĞLI ORTAKLIKLAR SERMAYE PAYLARI DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

248 DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR

249 DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR KARŞILIĞI (-)

Mali Duran Varlıklar grubunda yer alan hesaplar aşağıda açıklanacaktır.

240 Bağı Menkul Kıymetler

Bir yıldan daha uzun bir süre elde tutmak amacıyla satın alınan ve bir işletmeye ait sermaye payının % 10'dan daha az oranını temsil eden hisse senetleri ile, hangi nedenle olursa olsun, uzun vadeli olarak elde tutulacak diğer menkul kıymetlerin izlendiği hesaptır.

Menkul kıymet satın alındığında hesaba borç, satıldığında alacak kaydı yapılır.

Örnek:

1. A A.Ş.'nin çıkarttığı, faiz oranı % 20, vadesi 2 yıl olan tahvillerden ₺20.000'lık satın alınmıştır. Tahvillerin paraya çevrilmesi için vade bitiminin bekleneceği düşünülmektedir.
2. Sermayesi ₺200.000 olan AB A.Ş.'nin çıkarttığı hisse senetlerinden nominal tutarlar toplamı ₺15.000 olan kısmı ₺30.000'ya, AB. A.Ş.'nin yönetiminde söz sahibi olmak ve uzun vadede gelir elde etmek amacıyla satın alınmıştır.

Yevmiye Kayıtları

1	240 BAĞLI MENKUL KIYMETLER HS	20.000	
	240.xx A A.Ş. Tahvilleri		20.000
	100 KASA HS		
2	240 BAĞLI MENKUL KIYMETLER HS	30.000	
	240.xx AB A.Ş. Hisse Senetleri		30.000
	100 KASA HS		

Bir işletmenin iştirak oranı hesaplanırken, iştirak edilen işletmenin sermayesine, satın alınan hisse senetlerinin nominal değerleri toplamı oranlanır.

241 Bağı Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)

Bağı Menkul Kıymetlerin, satınalma bedellerine göre borsa veya piyasa değerlerinde önemli ve sürekli bir düşüklük görülür ise, ortaya çıkabilecek zararları karşılamak amacı ile hesaplanan karşılıkların izlendiği aktif düzenleyici bir hesaptır.

Bağı Menkul kıymetlerde ortaya çıkan değer azalış tutarı, 654 Karşılık Giderleri hesabının borcu karşılığında bu hesaba alacak kaydedilir. Karşılık kaydı yapılan menkul kıymet elden çıkarıldığında veya değer düşüklüğünün ortadan kalkması halinde bu hesap, kaydedilen karşılık tutarı kadar, 644 Konusu Kalmayan Karşılıklar hesabı karşılığında borçlandırılır.

242 İştirakler

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne (MSUGT) göre, bir işletmenin yönetimine katılmak amacıyla % 10-50 arasında sermayesini temsil edecek hisse senetleri satın alınır ise sözkonusu yatırım iştirak sayılır ve sahip olunan hisse senetleri bu hesapta izlenir. Bir ilişkinin iştirak sayılabilmesi için; satın alınan hisse senetlerinin, satın alınan işletmeye, bu senetleri çıkaran işletme üzerinde en az % 10 oy hakkı veya yönetime katılma hakkı sağlaması gerekir.

28 nolu Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 28) iştirak tanımını, yatırımcı işletmenin önemli etkisinin olduğu işletmeler olarak yapmaktadır.

TMS 28'e göre, bir yatırımcının doğrudan ya da dolaylı olarak (örneğin bağı ortaklıkları vasıtasıyla) yatırım yapılan işletmenin oy hakkının % 20 ya da daha fazlasını elinde tutması durumunda, aksi açıkça ortaya konulmadığı sürece, söz konusu yatırımcının önemli etkisi bulunduğu kabul edilir.

Yine TMS 28'e göre aşağıdaki hususların en az birinin varlığı halinde bir yatırımcı işletmenin "önemli etkisinin" bulunduğu kabul edilir:

- Yatırım yapılan işletmenin yönetim kurulu ya da eşdeğer idari organında temsil edilme,
- Temettüleri ya da diğer dağıtım kararları dahil olmak üzere, işletmenin politika belirleme süreçlerine katılma,
- Yatırımcı işletme ile yatırım yapılan işletme arasında önemli işlemlerin gerçekleştirilmesi,
- İşletmeler arasında yönetici personel değişimi,
- İşletme için gerekli teknik bilginin sağlanması.

İştirak amacı ile satın alınan veya satın alınması taahhüt edilen hisse senetleri bu hesaba borç, satıldığında ise alacak kaydedilir.

Örnek için, 243 İştiraklere Sermaye Taahhütleri hesabına bakınız.

Yukarıdaki açıklamalarda MSUGT ve TMS açısından iştirak tanımına getirilen farklılığa dikkat ediniz.

243 İştiraklere Sermaye Taahhütleri (-)

İştiraklerle ilgili sermaye taahhütlerinin izlendiği hesaptır.

İştirak amacıyla sermaye taahhüdünde bulunulduğunda hesaba alacak, taahhüt yerine getirildiğinde de borç kaydı yapılır.

Örnek:

1- ₺100.000 sermaye ile yeni kurulan AC A.Ş.'ne % 20 oranında ortak olma kararı verilmiştir. Bu amaçla alınacak hisse senetlerinin % 25'i taahhütten 10 gün sonra bankadan ödenmiştir.

1	242 İŞTİRAKLER HS	20.000	
	242.xx AC A.Ş.		
	243 İŞTİRAKLERE SERMAYE TAAHHÜTLERİ HS		20.000
	Kuruluştaki taahhüt edilen iştirak		
2	243 İŞTİRAKLERE SERMAYE TAAHHÜTLERİ HS	5.000	
	102 BANKALAR HS		5.000
	Taahhüdün %25'inin ödenmesi		

İştirakle ilgili kalan % 75 taahhüt tutarı da 3 ay sonra bankadan ödendiğine göre gerekli yevmiye kaydını yapınız.

244 İştirakler Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)

İştirak paylarının, satın alma bedellerine göre borsa veya piyasa değerlerinde önemli ve sürekli bir düşüklük görülür ise, ortaya çıkabilecek zararları karşılamak amacı ile ayrılan karşılıkların izlendiği aktif düzenleyici bir hesaptır.

Değeri düşen menkul kıymetlere göre bölümlendirilebilir.

İştirak paylarında ortaya çıkan değer azalış tutarı, 654 Karşılık Giderleri hesabının borcu karşılığında bu hesaba alacak kaydedilir. Karşılık ayrılan iştirak payı elden çıkarıldığında veya değer düşüklüğünün ortadan kalkması halinde bu hesap, ayrılan karşılık tutarı kadar, 644 Konusu Kalmayan Karşılıklar hesabı karşılığında borçlandırılır.

245 Bağlı Ortaklıklar

Bir işletmenin doğrudan veya dolaylı olarak % 50'den fazla sermayesine, ya da yönetimin çoğunluğunu seçme hakkına sahip olduğu iştiraklerindeki sermaye paylarının izlendiği hesaptır. Bağlı ortaklığın sahipliği belirlenirken yönetim çoğunluğunun seçme hakkı esas alınır.

Bir işletmenin, bağlı ortaklık kıstaslarına giren ölçüde sermayesi taahhüt edildiğinde veya hisse senedi edinildiğinde bu hesaba borç, ortaklık payları elden çıkarıldığında ise alacak kaydedilir.

TMS 28'de, bağlı ortaklık kavramı, "İşletmenin, adi ortaklık gibi tüzel kişiliği olmayan işletmeler de dahil olmak üzere, (ana ortaklık olarak bilinen) başka bir işletme tarafından kontrol edilen işletmelerdir." şeklinde tanımlanmaktadır.

Örnek için, 246 Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri hesabına bakınız.

246 Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)

Bağlı ortaklıklarla ilgili sermaye taahhütlerinin izlendiği hesaptır.

Bağlı ortaklıklara göre alt bölümlere ayrılır.

Bağlı ortaklık için sermaye taahhüdünde bulunulduğunda hesaba alacak, taahhüt yerine getirildiğinde de borç kaydı yapılır.

Örnek:

1. ₺400.000 sermaye ile kurulan KALE A.Ş.'nin % 60 oranında sermayesi taahhüt edilmiş ve taahhüt edilen hisse senedi bedellerinden ₺60.000 kısmı bankadan ödenmiştir.

1	_____ / _____			
	245 BAğLI ORTAKLIKLAR HS	240.000		
	245.xx Kale A.Ş.			
	246 BAğLI ORT. SERMAYE TAAHHÜTLERİ HS		240.000	
2	_____ / _____			
	246 BAğLI ORT. SERMAYE TAAHHÜTLERİ HS	60.000		
	102 BANKALAR HS		60.000	
	_____ / _____			

247 Bağlı Ortaklıklar Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)

Bağlı ortaklığa iştirak paylarının borsa veya piyasa değerinde sürekli ya da önemli ölçüde meydana gelen değer düşüşleri bu hesapta izlenir.

Bağlı ortaklık iştirak paylarında ortaya çıkan değer azalış tutarı, 654 Karşılıık Giderleri hesabının borcu karşılığında bu hesaba alacak kaydedilir. Karşılıık kaydı yapılan bağlı ortaklık iştirak payı elden çıkarıldığında veya değer düşüklüğünün ortadan kalkması halinde bu hesap, kaydedilen karşılıık tutarı kadar, 644 Konusu Kalmayan Karşılııklar hesabı karşılığında borçlandırılır.

248 Diğer Mali Duran Varlıklar

Yukarıda belirtilen hesapların hiç birine girmeyen mali duran varlıkların izlendiği hesaptır.

249 Diğer Mali Duran Varlıklar Karşılığı (-)

Diğer mali duran varlıkların değerinde, sürekli ya da önemli değer azalışlarının izlendiği hesaptır.

MADDİ DURAN VARLIKLAR

İşletmenin, mal ve hizmet üretmek veya yönetim faaliyetlerinde kullanmak amacıyla edindiği varlıklardır. Bu varlıkların kullanım süresi bir faaliyet döneminden daha uzundur.

Maddi duran varlıklar için TMS 16 aşağıdaki tanımları yapmıştır:

- Mal veya hizmet üretimi veya arzında kullanılmak, başkalarına kiraya verilmek veya idari amaçlar çerçevesinde kullanılmak üzere elde tutulan; ve
- Bir dönemden daha fazla kullanımı öngörülen fiziki kalemlerdir.

Maddi duran varlıkların aktife girişleri hem VUK ve hem de TMS bakımından maliyet bedeliyle yapılır.

VUK'ta maliyet bedeli, bir iktisadi kıymetin elde edilmesi veya değerinin artırılması için yapılan ödemelerle, bunlarla ilgili bütün giderlerin toplamı şeklinde tanımlanmıştır (VUK m.262).

VUK'a göre, satın alınan veya imal edilen bir iktisadi kıymetin satışa veya kullanıma hazır hale gelmesine kadar yapılan bütün harcamalar maliyete dahil edilir. Bu aşamaya kadar katlanılan satın alma veya imal bedeli, gümrük vergileri, nakliye, sigorta ve montaj giderlerinin maliyete eklenmesi zorunlu tutulurken; noter, mahkeme, kıymet takdiri, komisyon, emlak alım ve taşıt alım vergileri, yıktırma, hafriyat ve arsa tesfiye giderleri gibi harcamaların maliyete eklenmesi veya dönem gideri yazılması ihtiyari bırakılmıştır.

Bir iktisadi kıymetin değerini devamlı olarak arttıran, kapasitesini genişleten veya hizmet ömrünü arttıran harcamalar da maliyet bedeline dahil edilir.

Maliyet kavramı TMS 16'da ise "Bir varlığın elde edilmesinde veya inşaatında ödenen nakit veya nakit benzerlerini veya verilen diğer bedellerin gerçeğe uygun değerini veya belli durumlarda, (diğer TFRS'lerin özel hükümleri uyarınca) ilk muhasebeleştirme sırasında ilgili varlığa atfedilen bedeli ifade eder." şeklinde tanımlanmıştır.

TMS 16, "Varlık olarak muhasebeleştirilme koşullarını sağlayan bir maddi duran varlık kalemi, maliyet bedeli ile ölçülür." demekte ve bir maddi duran varlık kaleminin maliyet unsurlarını aşağıdakiler olarak saymaktadır:

- İthalat vergileri ve iade edilmeyen alış vergileri dahil, satın alma fiyatı.
- Varlığın yerleştirileceği yere ve yönetim tarafından amaçlanan koşullarda çalışabilmesini sağlayacak duruma getirilmesine ilişkin her türlü maliyet.
- Maddi duran varlığın sökülmesi ve taşınması ile yerleştirildiği alanın restorasyonuna ilişkin tahmini maliyeti, işletmenin ilgili kalemin elde edilmesi ya da stok üretimi dışında bir amaçla belirli bir süre kullanımı sonucunda katlandığı yükümlülük.

Doğrudan ilgili varlığa atfedilebilir maliyetler de aşağıdakiler olarak belirtilmiştir:

- Doğrudan maddi duran varlık kaleminin elde edilmesiyle veya inşaatıyla ilgili çalışanlara sağlanan faydalardan kaynaklanan maliyetler ("TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar" Standardında belirtildiği şekilde),
- Yerin hazırlanmasına ilişkin maliyetler,
- İlk teslimata ilişkin maliyetler,
- Kurulum ve montaj maliyetleri,
- Varlığın uygun şekilde çalışıp çalışmadığına dair yapılan test maliyetlerinden, varlığı gerekli yer ve duruma getirirken üretilen kalemlerin satışından elde edilen net hasılat düşüldükten sonra kalan tutar (teçhizatın denenmesi sırasında üretilen örnekler gibi) ve
- Mesleki ücretler.

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır.

250 ARAZİ VE ARSALAR

251 YERALTı VE YERÜSTÜ DÜZENLERİ

252 BİNALAR

253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR

254 TAŞITLAR

255 DEMİRBAŞLAR

256 DİĞER MADDİ DURAN VARLIKLAR

257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)

258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR

259 VERİLEN AVANSLAR

Maddi Duran Varlık Hesap Açıklamaları ve Alış Kayıtları

250 Arazi ve Arsalar

İşletmeye ait her türlü arazi ve arsanın izlendiği hesaptır.

Örnek:

Bir şahıstan peşin olarak ₺300.000'ya bir arsa satın alınmıştır.

250 ARAZİ VE ARSALAR HS	300.000	300.000
100 KASA HS		

251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri

Yeraltında veya yerüstünde inşa edilen her türlü yol, park, köprü, tünel, bölme, su kuyusu, iskele vb. yapıların izlendiği hesaptır.

Bu hesap; yollar, köprüler, kanallar vb. gibi yapılan yatırım türüne göre yardımcı hesaplara ayrılabilir.

Örnek:

İşletme bahçesinde artezyen kuyusu yapılmıştır. Yapım bedeli ₺50.000 (+ % 18 KDV) tutmuş ve bedeli çek düzenlenerek ödenmiştir.

251 YERALTı VE YERÜSTÜ DÜZENLERİ HS	50.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS	9.000	
103 VERİLEN ÇEKLER VE ÖD. EMİRLERİ HS		59.000

252 Binalar

İşletmeye ait her türlü bina ve bunların ayrılmaz parçalarının izlendiği hesaptır.

Bu hesap, binaların kullanım amacına veya tapu sicil kayıtlarına göre yardımcı hesaplara ayrılabilir.

Örnek:

Yönetim faaliyetlerini yürütmek için ₺15.000'ya bir büro satın alınmıştır. Ödeme bankadan yapılmıştır.

252 BİNALAR HS	15.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS	2.700	
102 BANKALAR HS		17.700

253 Tesis, Makine ve Cihazlar

Üretimde kullanılan her türlü tesis, makine ve cihazlar ile bunların eklentileri ve bu amaçla kullanılan taşıma gereçleri bu hesapta izlenir.

Bu hesap, tesis, makine ve cihazların kullanıldığı yere veya cinslerine göre yardımcı hesaplara ayrılabilir.

Örnek:

Üretimde kullanılmak amacı ile tamamı için senet ciro edilerek ₺10.000'ya bir makine satın alınmıştır.

253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR HS	10.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS	1.800	
121 ALACAK SENETLERİ HS		11.800

254 Taşıtlar

İşletme faaliyetlerinde kullanılan her türlü taşıt aracının izlendiği hesaptır.

Bu hesap, taşıtların işletmede kullanıldığı bölümler veya plaka noları gibi özellikler dikkate alınarak yardımcı hesaplara ayrılabilir.

Örnek:

Özel Tüketim vergisi (ÖTV % 4) dahil, KDV hariç, ₺20.000'ya bir ticari araç satın alınmıştır. Bedeli bankadan havale edilmiştir. ÖTV maliyete ilave edilmiştir. Motorlu taşıtlar vergisi olarak kasadan ₺350 ödenmiştir.

254 TAŞITLAR HS	20.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS	3.600	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS	350	
100 KASA HS		350
102 BANKALAR HS		23.600

Ticari araçlar için ödenen KDV indirilir. Binek otomobil satın alırken ödenen KDV ise indirilmez. Bu tutar maliyete ilave edilebileceği gibi, dönem gideri olarak da kaydedilebilir (23 nolu KDV-Genel Tebliği).

Örnek:

KDV ve ÖTV (Özel Tüketim Vergisinin motor hacmine göre oranı değişir) hariç ₺20.000'ya binek otomobil satın alınmıştır. Her iki verginin de maliyete ilave edilmesi kararlaştırılmıştır. Araç bedeli ve KDV tutarı bankadan havale ile, ÖTV ve motorlu taşıtlar vergisi kasadan ödenmiştir.

Binek otomobiller için ödenen Motorlu Taşıtlar Vergisi gider kabul edilmez (Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu Md.14). (Ticari araçlar için ödenen KDV indirilebilir ve ödenen Motorlu Taşıtlar Vergisi gider kabul edilir).

Otomobille ilgili ödenen vergi tutarları aşağıdaki gibidir.

VERGİ TÜRÜ	MATRAH	ORAN	TUTAR
ÖTV	20.000	0,37	7.400
KDV*	27.400	0,18	4.932
Motorlu Taşıtlar Vergisi		Sabit	500

*KDV matrahı: Fiyat + ÖTV'dir

254 TAŞITLAR HS	32.332	
254.01 Araç Bedeli	20.000	
254.02 Ö.T.V.	7.400	
254.03 K.D.V.	4.932	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS	500	
770.xx Kan.Kab.Edilm.Gd. 500		
100 KASA HS		7.900
102 BANKALAR HS		24.932

255 Demirbaşlar

İşletme faaliyetlerinin yürütülmesinde kullanılan her türlü büro makina ve cihazları ile döşeme, masa, koltuk, dolap gibi büro mobilyaları bu hesapta izlenir.

Bu hesap, demirbaşların kullanıldığı bölümler ve mobilyalar, bilgisayarlar, iletişim araçları v.b. gibi demirbaş cinsleri dikkate alınarak yardımcı hesaplara ayrılabilir.

Peşin olarak ₺5.000'ya 4 adet bilgisayar satın alınmıştır.

255 DEMİRBAŞLAR HS	5.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS	900	
100 KASA HS		5.900

256 Diğer Maddi Duran Varlıklar

Yukarıda açıklanan maddi duran varlıklar hesap kapsamlarına girmeyen her türlü maddi duran varlıklar bu hesapta izlenir.

Hesap, burada yer alan duran varlıkları izleyecek şekilde yardımcı hesaplara ayrılır.

Amortisman Kavramı

Amortisman; bir varlığın aşınma, yıpranma ve eskime payını ifade eder. Amortisman ayırma ise; aşınma, yıpranma ve eskimeye maruz olan duran varlıkların kullanım süresince maliyetlerinin gidere dönüştürülmesi işlemidir. Bir başka tanımla amortisman, bir varlığın amortismanına tabi tutarının, yararlı ömür süresince sistematik olarak dağıtılmasıdır (Türkiye Muhasebe Standardı 16). Duran varlıklar satın alındığında maliyet değerleri ile aktifleştirilir. Ancak, eskime yıpranma ve aşınmaya tabi varlıkların

kullanım süreleri dikkate alınarak söz konusu maliyetlerin gidere dönüştürülmeleri gerekir. Bu işlem amortisman uygulaması ile gerçekleştirilir. Amortismanla ilgili kavramlardan bazıları aşağıdaki gibidir.

Defter değeri: Bir varlığın birikmiş amortisman ve birikmiş değer düşüklüğü zararları indirildikten sonra finansal tablolara yansıtıldığı tutarıdır.

Amortisman Gideri: Bir duran varlık için bir dönemde hesaplanan amortisman payıdır.

Birikmiş Amortisman: Bir duran varlığın amortisman giderlerinin yıllar itibarıyla toplamıdır.

Amortismana tabi tutar: Bir varlığın maliyetinden veya maliyet yerine geçen diğer tutarlardan kalıntı değerini düşülmesiyle bulunan tutarı ifade eder.

Bir varlığın kalıntı değeri: Bir varlık tahmin edilen yararlı ömrünün sonundaki durum ve yaşına ulaştığında elden çıkarılması sonucu elde edilmesi beklenen tutardan, elden çıkarmanın tahmini maliyetleri düşülerek ulaşılan tahmini tutardır.

Yararlı ömür:

- Bir varlığın işletme tarafından kullanılabilmesi beklenen süreyi; veya
- İşletme tarafından ilgili varlıktan elde edilmesi beklenen üretim sayısı veya beklenen üretim birimini ifade eder.

Vergi Usul Kanununa Göre Amortisman Uygulaması

Amortisman işlemleriyle ilgili uygulamalar, Vergi Usul Kanunu (VUK) 313 – 321 arası maddelerde açıklanmıştır.

Vergi Usul Kanunu açısından amortisman uygulaması aşağıdaki esaslar çerçevesinde yürütülür.

Vergi Usul Kanununun 315 inci maddesinde 5024 sayılı Kanunla yapılan değişikliklerle amortisman oranlarının iktisadi kıymetlerin faydalı ömürleri dikkate alınmak suretiyle Maliye Bakanlığı'na belirleneceği belirtilmiştir.

Bu hükmeye istinaden bakanlıkça belirlenen oranlar, iktisadi kıymetlerin kullanıldıkları yerler itibarıyla ilgili tebliğler şeklinde yayınlanmıştır. Mükellefler, amortismana tabi kıymetlerin amortisman oranını sözkonusu tebliğ listelerinden bularak uygular.

Bir varlığın amortismana tabi tutarının yararlı ömrü boyunca dağıtımı için çeşitli amortisman yöntemleri kullanılabilir.

Vergi Usul Kanununa Göre Amortisman Yöntemleri

Yıllık amortisman tutarının hesaplanmasında VUK ;

- *Normal amortisman yöntemi*
- *Azalan bakiyeler yöntemi*

olmak üzere iki temel yöntem belirlemiştir. Bu yöntemlerin seçimi serbesttir. Bu yöntemler dışında doğal afetler, teknik gelişmeler, aşırı kullanım gibi nedenlerle yıpranan veya değerini önemli ölçüde kaybeden iktisadi kıymetler için Maliye Bakanlığı'na Fevkalade ekonomik ve teknik amortisman oranları belirlenir. Buna *Fevkalade Amortisman Yöntemi* denir. Bu yöntem olağandışı durumlar içindir ve Maliye Bakanlığı izni ile uygulanabilir.

TMS'ye Göre Amortisman Yöntemleri

TMS 16'da bu yöntemler;

Doğrusal amortisman yöntemi: Bu amortisman yönteminde, varlığın kalıntı değeri değişmediği sürece, amortisman gideri yararlı ömrü boyunca sabittir.

Azalan bakiyeler yöntemi: Bu yöntemde, amortisman gideri yararlı ömür boyunca azalır.

Üretim miktarı yöntemi: Bu yöntemde, beklenen kullanım ya da üretim miktarı üzerinden amortisman ayrılır.

İşletme, varlığın gelecekteki ekonomik yararlarının beklenen tüketim biçimini en çok yansıtan yöntemi seçer.

Üretim miktarı yönteminde yıllık amortisman tutarı aşağıdaki gibi hesaplanır:

Yıllık amortisman tutarı = (Varlığın amortismanına tabi tutarı/Varlığın yararlı ömrü boyunca öngörülen toplam üretim miktarı) X (ilgili yılda gerçekleşen üretim miktarı)

Örnek:

Varlığın maliyeti ₺50.000, kalıntı değeri ₺10.000, yararlı ömür süresince beklenen üretim miktarı 100.000 birim, ilk yıl gerçekleşen üretim 20.000 birimdir. Buna göre üretim miktarı yöntemine göre ilgili yıl amortisman giderini hesaplayınız.

Görüldüğü gibi VUK ve TMS tarafından belirlenen yöntemlerde farklılık söz konusudur. VUK ve TMS açısından amortisman uygulamasında bazı anlayış farkları da vardır.

Her iki düzenleme bakımından da amortisman yönteminin belirlenmesi işletmeye bırakılsa da, VUK, amortismanına tabi varlıkların yararlı ömürlerinin Maliye Bakanlığı'na (tebliğlerle) belirlenmesini benimserken; TMS 16'da, amortismanına tabi varlıkların yararlı ömürlerinin belirlenmesi işletmelerin takdirine bırakılmıştır. Söz konusu takdirin kullanımında uygunluk koşulu getirilmiştir.

Diğer taraftan her iki düzenlemede de boş arsa ve araziler amortismanına tabi değildir. Ancak VUK'a göre, arsalar, üzerindeki bina ile birlikte amortismanına tabi tutulmaktadır. Oysa TMS 16 burada da VUK'tan ayrılarak üzerinde bina bulunan arsanın da binadan ayrılmasını ve sadece binanın amortismanına tabi tutulmasını kabul etmektedir.

Ayrıca, TMS 16'ya göre bir işletme, maddi duran varlık kaleminin başlangıçta muhasebeleştirilmiş olan tutarını, önemli parçalara ayırır ve her bir parçayı ayrı olarak amortismanına tabi tutar. Bu yaklaşım VUK'da yoktur.

a. Normal Amortisman Yöntemine Göre Amortisman Uygulaması

Bu yöntemde iktisadi kıymetin yararlı ömrü dikkate alınarak belirlenen oran uygulanır. Böylelikle her yıl eşit tutarda amortisman ayrılmış olur. Normal amortisman yönteminde, yıllık amortisman tutarı, duran varlığın brüt defter değeriyle, amortisman oranının çarpımı suretiyle hesaplanır. Bir iktisadi kıymetin amortisman oranı $1/\text{Yararlı Ömür}$ şeklinde hesaplanır. Örneğin, yararlı ömrü 5 yıl olan bir varlığın yıllık amortisman oranı $1/5 = 0,20$ (%20) olarak hesaplanır.

Örnek:

₺50.000' ya satın alınan ve amortisman listesinde faydalı ömrü 5 yıl (amortisman oranı $= 1/5 = \%20$) olan bir duran varlığın, normal amortisman yöntemine göre yıllık amortisman tutarı:

$50.000 \times \% 20 = ₺10.000$ olacaktır ve 5 yıl sonunda ayrılan amortisman toplamı (birikmiş amortisman) ₺50.000' ya ulaşacaktır.

b. Azalan Bakiyeler Yöntemine Göre Amortisman Uygulaması

5024 sayılı Kanun ile Vergi Usul Kanununun mükerrer 315 inci maddesinde yapılan değişiklikle; her yıl üzerinden amortisman hesaplanacak değer, evvelce ayrılmış olan amortismanlar toplamının tenzili (indirilmesi) suretiyle tespit olunur ve enflasyon düzeltilmesi yapılan dönemlerde, üzerinden amortisman hesaplanacak değer, amortisman tabi iktisadi kıymetin düzeltilmiş değerinden daha evvel ayrılmış olan amortismanların toplamının taşınmış değerleri indirilmek suretiyle tespit edilir.

Bu yöntemde amortisman süresi normal amortisman yöntemi ile aynıdır. Sürenin son yılına devreden bakiye değer, o yıl içinde tamamen yok edilir. Bu yöntemde uygulanacak amortisman oranı %50'yi aşmamak şartı ile normal amortisman oranının iki katıdır.

Yukarıda, normal amortisman yöntemindeki örneği burada da ele alırsak, uygulanacak amortisman oranı, normal amortisman oranının iki katı (%50'yi aşmamak üzere) alınacağından, % 40 (0.20x2) alınır ve yıllar itibariyle ayrılacak amortisman tutarını gösteren tablo, aşağıdaki gibi düzenlenir.

Yıllar	Varlığın Net Defter Değeri	Amortisman Oranı (%)	Yıllık Amortisman	Birikmiş Amortisman
1	50.000	40	20.000	20.000
2	30.000	40	12.000	32.000
3	18.000	40	7.200	39.200
4	10.800	40	4.320	43.520
5	6.480	—	6.480	50.000

VUK açısından amortisman süresi, duran varlığın aktife girdiği yıl başlar ve ilgili yılda ayrılmayan veya eksik ayrılan amortismanlar sonraki yıllarda ayrılmaz. Yani amortisman süresi uzatılamaz (VUK Md.320).

Her duran varlık için ayrı amortisman yöntemi seçilebilir. Ancak, iktisadi ve teknik bakımdan bir bütün teşkil eden değerler için normal veya azalan bakiyeler yöntemlerinden biri uygulanabilir.

Bir duran varlık üzerinden normal amortisman yöntemine göre amortisman ayrılmasına başladıktan sonra bu yöntemden dönülemez. Ancak, bir duran varlık üzerinden azalan bakiyeler yöntemine göre amortisman ayrılmasına başladıktan sonra, izleyen yıllarda normal amortisman yöntemine dönülebilir. Bu durumda, yıllık amortisman tutarı, henüz yok edilmemiş değer, kalan yıl sayısına bölünmesi yoluyla bulunur.

Uyguladıkları amortisman yöntemini değiştirenler; bu durumun yarattığı etkiyi bilanço ekinde belirtirler.

Kıst Amortisman Uygulaması

VUK'a göre bir iktisadi kıymet için amortisman ayırma işlemi, iktisadi kıymetin aktife girdiği yılda başlar. İktisadi kıymetin aktife girdiği yıl (giriş ayına bakılmaksızın) amortisman tam olarak ayrılır.

Kıst amortisman uygulamasında duran varlığın aktife girdiği tarih dikkate alınır. Varlığın girdiği ay tam alınarak, yılın kalan ayları için amortisman hesaplanır.

Kıst amortisman uygulaması VUK açısından sadece binek otomobillerle sınırlıdır. Binek otomobilleri için amortisman süresinin başlatılmasında 4108 sayılı kanunda özel bir düzenleme mevcuttur. Buna göre, binek otomobilleri için (faaliyetleri binek otomobillerin kiralanması veya çeşitli şekillerde işletilmesi ile ilgili bulunan işletmelerin, bu işte kullandıkları otomobilleri hariç) amortisman süresi, sözkonusu otomobilin aktife girdiği ay (girdiği ay tam alınmak suretiyle) başlar. Bu şekilde ayrılan amortisman Kıst Amortisman denir. Kıst amortisman uygulaması gereği gider yazılamayan kısım, iktisadi kıymetin faydalı ömrünün son yılında gidere kaydedilir.

TMS 'ye göre ise, bütün amortisman tabi varlıkların amorti edilmesinde kıst amortisman uygulaması söz konusudur.

Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında 257 Birikmiş Amortismanlar hesabı altında uygulamalar yapılacaktır. Örneklerde VUK uygulamaları dikkate alınacaktır.

257 Birikmiş Amortismanlar (-)

Maddi duran varlık bedellerinin, belirlenen süre içinde giderleştirilen kısmı 257 Birikmiş Amortismanlar hesabı alacağına izlenir.

Birikmiş Amortismanlar hesabı, aşağıda görüldüğü gibi, birikmiş amortismanın, hangi maddi duran varlık hesabına ait olduğunu izleyecek şekilde yardımcı hesaplara ayrılır.

257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR

- 257.00 Arazi ve Arsalar Birikmiş Amortismanı
- 257.01 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Birikmiş Amortismanı
- 257.02 Binalar Birikmiş Amortismanı
- 257.03 Tesis Makine ve Cihazlar Birikmiş Amortismanı
- 257.04 Taşıtlar Birikmiş Amortismanı
- 257.05 Demirbaşlar Birikmiş Amortismanı
- 257.06 Diğer Maddi Duran Varlıklar Birikmiş Amortismanı

Maddi duran varlıklar (250-256 nolu hesaplar) için ayrılan amortismanlar, ilgili maliyet hesabı karşılığında bu hesaba alacak kaydedilir. Bir duran varlık aktiften çıkarılır ise, sözkonusu varlığın birikmiş amortisman tutarı bu hesaba borç kaydedilir.

Birikmiş amortisman karşısında yer alacak gider hesabı, 7/A ve 7/B seçeneklerine göre değişir.

Amortisman ayırma işleminde, 7/A seçeneğinde, aşağıdaki maliyet hesaplarından ilgili olanlara borç kaydını yapılır.

730 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ HS	XXX	
730.xx Amortisman Giderleri		
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ HS	XXX	
740.xx Amortisman Giderleri		
750 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ HS	XXX	
750.xx Amortisman Giderleri		
760 PAZARLAMA, SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ HS	XXX	
760.xx Amortisman Giderleri		
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS	XXX	
770.xx Amortisman Giderleri		
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS		XXXXX
Amortisman kaydı (7/A)		

7/B seçeneğinde amortisman kaydı aşağıdaki gibi yapılır.

796 AMORTİSMAN VE TÜKENME PAYLARI HS	XXX	
796 xx A Üretim Gider Yeri		
796 xx Pazarlama Gider Yeri		
796 xx Yönetim Gider Yeri		
.....		
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS		XXX
Amortisman kaydı (7/B)		

7/B maliyet seçeneği Tekdüzen Hesap Planı çerçevesinde mevcut olmakla birlikte sadece ticaret işletmeleri ve küçük imalat işletmeleri için uygulanmasına izin verilmiştir. Bu nedenle uygulamada pek kullanılmadığı gibi bu bölümde de bundan sonraki örneklerde dikkate alınmayacak, giderler 7/A seçeneği ile yürütülecektir.

Örnek:

İşletmenin yönetim faaliyetlerinde kullandığı demirbaşlar tutarı ₺20.000'dır. Amortisman listesinde sözkonusu demirbaşların faydalı ömrü 5 yıl (amortisman oranı % 20) olarak belirlenmiştir. Kalıntı değeri yoktur.

İstenenler:

1. Normal amortisman yöntemine göre yıllık amortisman tutarını hesaplayarak, ilk yıl sonu yevmiye kaydını yapınız.
2. Azalan bakiyeler yöntemine göre yıllık amortisman tutarlarını hesaplayarak, ilk yıl sonu yevmiye kaydını yapınız.

Çözüm:

1. Normal amortisman yöntemine göre yıllık amortisman gideri ₺4.000 ($20.000 \times \%20$) olarak hesaplanarak aşağıdaki gibi kaydedilecektir.

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	4.000	
770.xx Amortisman Giderleri		
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		4.000
257.05 Demirbaş B.Amortismanı		
Amortisman kaydı		

2. Azalan bakiyeler yöntemine göre yıllık amortisman giderleri hesaplanırken normal amortisman oranının iki katı (ençok %50) alınacak, ancak bulunan oran net defter değerine uygulanacaktır. Son yılda ise kalan tutarın tamamı yok edilecektir. Bu örnekte amortisman oranı %40 ($\%20 \times 2$) olarak uygulanacak ve ilk yıl amortismanı ₺8.000 olarak hesaplanarak aşağıdaki gibi kaydedilecektir.

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS	8.000	
770.xx Amortisman Giderleri		
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		8.000
257.05 Demirbaş B.Amortismanı		
Amortisman kaydı		

Yukarıda azalan bakiyeler yöntemine göre ilk yıl sonu yevmiye kaydı yapılan işlemin 2. yıl amortisman tutarını hesaplayarak muhasebeleştiriniz.

<http://www.tmsk.org.tr/> Bu adres, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu sayfasına gider. Bu sayfadan TMS/TFRS setine ulaşabilirsiniz.

Örnek:

20 Ekim’de aktife giren bir binek otunun aktife giriş maliyeti ₺50.000’dır. Söz konusu araç yönetim işlerinde kullanılıyor olup, amortisman listesinde faydalı ömrü 5 yıl olarak görülmektedir. Buna göre, normal amortisman tutarını hesaplayınız ve kıst amortisman uygulamasını dikkate alarak ilk yıl amortisman kaydını yapınız.

Daha öncede belirtildiği gibi binek otomobillerinde amortisman süresi, söz konusu otomobilin aktife girdiği ay (girdiği ay tam alınmak suretiyle) başlar yani, kıst amortisman uygulanır. Birinci yılın amortisman gideri $[(10.000/12) \times 3]$ ₺2500 olarak hesaplanır. O yıla ait olan, fakat ayrılamayan amortisman tutarı ise aşağıdaki örnekte gösterildiği gibi en son yıl gider yazılır.

Normal Amortisman yöntemi yıllık amortisman tablosu:

Yıllar	Varlığın Brüt Değeri	Amortisman Oranı (%)	Yıllık Amortisman	Gider Tutarı	Birikmiş Amortisman
1	50.000	20	10.000	2.500	2.500
2	50.000	20	10.000	10.000	12.500
3	50.000	20	10.000	10.000	22.500
4	50.000	20	10.000	10.000	32.500
5	50.000	20	10.000	17.500	50.000

İlk yıl sonu normal amortisman kaydı:

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS	2.500		
770.xx Taşıtlar Amortisman Gideri			
280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER HS	7.500		
280.xx ...Yılı ...plakalı araç amortisman gideri			
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS		10.000	
Amortisman kaydı			

İzleyen 3 yılda yıllık ₺10.000 amortisman ayrılacak, son yılda ayrıca ₺7.500’lık tutar gider kaydedilecektir. Söz konusu ₺7.500 gider 4. yılda önce, 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler hesabından, 180 Gelecek Aylara Ait Giderler hesabına devredilecek, son yılda da, 180 Gelecek Aylara Ait Giderler hesabından ilgili gider hesabına devredilecektir.

258 Yapılmakta Olan Yatırımlar

Yapımı belli bir süre alan maddi duran varlıklar yapım sürecinde bu hesapta izlenir.

Hesap, imalatı yapılan duran varlıklar itibarıyla yardımcı hesaplara ayrılabilir.

İmalatı işletme tarafından gerçekleştirilen bir maddi duran varlıkla ilgili olarak yapılan ilk madde, işçilik ve imalatla ilgili diğer giderler bu hesabın borcuna kaydedilir. Duran varlık tamamlandığında ilgili hesap karşılığında bu hesap alacaklandırılır.

Örnek:

İşletmede kullanılmak için imal edilen makine için toplam ₺20.000 harcama yapılmıştır. Söz konusu makine tamamlanarak ilgili duran varlık hesabına devredilmiştir.

258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR HS	20.000		
191 İNDİRİLECEK KDV HS	3.600		
100 KASA HS		23.600	
Yatırım sürecindeki harcama kaydı			
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR HS	20.000		
258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR HS		20.000	
Tamamlanan yatırımın ilgili duran varlık hesabına aktarılması			

259 Verilen Avanslar

Bu hesapta, maddi duran varlıklar için verilen yurtiçi ve yurtdışı avansları izlenir.

Bu hesap, avans verilen kişi veya kurumlar itibariyle veya veriliş nedenine göre alt hesaplara ayrılabilir.

Yurtdışı avanslar (akreditifler) alt hesaplarda ayrı ayrı izlenmelidir.

Ödeme yapıldığında bu hesaba borç, sipariş teslim alındığında, ilgili maddi duran varlık karşılığında bu hesaba alacak kaydı yapılır.

Maddi Duran Varlık Satış İşlemleri

Duran varlık satışında, ilgili duran varlık hesabı, varlığın kayıtlarda görünen brüt defter değeri ile alacaklandırılır. Duran varlıkla ilgili olarak o ana kadar hesaplanan amortismanları toplayan, 257 Birikmiş Amortismanlar hesabına ise, ilgili varlığın birikmiş amortisman tutarı kadar borç kaydı yapılır. Satışa konu olan maddi duran varlıkla ilgili olarak yeniden değerlendirme fonu bulunuyor ise bu da borç kaydı ile kapatılır.

Satış tutarı, duran varlığın net defter değerinden (Duran varlığın brüt değeri - Duran varlığın birikmiş amortismanı) büyük ise duran varlık kârlı; küçük ise zararlı satılmış olur.

Duran varlık satışından kâr elde edilir ise bu tutar 679 Diğer Olağan Dışı Gelir ve Kârlar hesabına alacak kaydedilir.

Ancak, bir duran varlık yenilenmek amacı ile satılır ise, bu satıştan elde edilen kâr, 549 Özel Fonlar hesabı altında açılacak 549.xx Sabit Kıymet Yenileme Fonu hesabına alacak kaydedilerek, bu hesapta 3 yıl bekletilebilir. Bu süre içinde satılan duran varlığın yerine yenisi alınır ise 549.xx hesabı yeni varlığın birikmiş amortismanı ile kapatılır. Yenileme fonu tamamen yok edilmedikçe yeni duran varlık için amortisman gideri yazılmaz (V.U.K. Md.328).

Satılan duran varlığın yerine 3 yıl içinde yenisi alınmaz ise yenileme fonu 3. yılın sonunda 679 Diğer Olağan Dışı Gelir ve Kârlar hesabına devredilerek kapatılır.

Duran varlığın zararlı satışında ise sözkonusu zarar 689 Diğer Olağan Dışı Gider ve Zararlar hesabına borç kaydedilir.

Örnek:

1. Alış fiyatı (kayıtlı değeri) ₺15.000; birikmiş amortismanı ₺9.000 olan bir demirbaş ₺10.000'ya peşin olarak satılmıştır.
2. Alış fiyatı ₺45.000; birikmiş amortismanı ₺36.000 olan bir makine, yerine yenisi alınmak amacı ile ₺20.000'ya peşin olarak satılmıştır.
3. Yenilenmek amacı ile satılan makinenin yerine ₺80.000 ödenerek yeni bir makine satın alınmıştır.

4. Yeni satın alınan makinenin ekonomik ömrü 5 yıl kabul edilmiş ve azalan bakiyeler yöntemine göre amortisman hesaplanması kararlaştırılmıştır.
5. Alış fiyatı 50.000 lira; birikmiş amortismanı 30.000 lira olan bir binek otomobil yerine yenisi alınmak amacı ile KDV dahil 25.250 lira (Kullanılmış binek otoların satışında KDV %1'dir) bedelle çek karşılığı satılmıştır.

1	/			
100 KASA HS	11.800			
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS	9.000			
255 DEMİRBAŞLAR HS		15.000		
391 HESAPLANAN KDV HS		1.800		
679 DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR HS		4.000		
2	/			
100 KASA HS	23.600			
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS	36.000			
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR HS		45.000		
391 HESAPLANAN KDV HS		3.600		
549 ÖZEL FONLAR HS		11.000		
549.xx Yenileme Fonu				
3	/			
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR HS	80.000			
191 İNDİRİLECEK KDV HS	14.400			
100 KASA HS		94.400		
4	/			
549 ÖZEL FONLAR HS	11.000			
549.xx Yenileme Fonu				
730 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ HS	21.000			
730.xx Amortisman Giderleri				
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS		32.000		
5	/			
101 ALINAN ÇEKLER HS	25.250			
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS	30.000			
254 TAŞITLAR HS		50.000		
391 HESAPLANAN KDV HS		250		
549 ÖZEL FONLAR HS		5.000		
549.xx Yenileme Fonu				
	/			

Maddi Olmayan Duran Varlıklar

Maddi Olmayan Duran Varlıklar grubunda aşağıdaki hesaplar yer alır.

260 HAKLAR

261 ŞEREFIYE

262 KURULUŞ VE ÖRGÜTLENME GİDERLERİ

263 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ

264 ÖZEL MALİYETLER

267 DİĞER MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)

269 VERİLEN AVANSLAR

260 Haklar

Fiziki varlık şeklinde olmayan, ancak çeşitli sözleşmelere dayanan ve işletmeye belirli haklar sağlayan bilgisayar yazılımı, patentler, telif hakları, sinema filmleri, ithalat kotaları, isim hakları, imtiyaz ve lisans anlaşmaları gibi haklar için yapılan harcamalar bu hesapta izlenir.

Hakkın elde edilmesi için yapılan harcamalar hesaba borç kaydedilir. Yararlanma süresinde ve en çok 5 yılda eşit taksitlerle itfa edilir.

Örnek:

Bir hizmet işletmesi, marka adına güvendiği bir işletmenin isim hakkını ve iş bilgisini 5 yıl kullanmak (Franchise) karşılığında KDV dahil ₺118.000'yı bankadan ödemiştir.

260 HAKLAR HS	100.000		
260.xx İsim hakları			
191 İNDİRİLECEK KDV HS	18.000		
102 BANKALAR HS		118.000	
İsim hakkının kaydı			

İtfa işleminde, ilgili gider hesabı (730/740/760/770) karşılığında; 268 Birikmiş Amortismanlar hesabına alacak kaydı yapılır.

Bu hesap, yararlanma süresi sona erdiğinde ya da elden çıkarıldığında, 268 Birikmiş Amortismanlar hesabı karşılığında alacaklandırılarak kapatılır.

5 yıl için ₺100.000'ya isim hakkı satın alan işletmenin ilk yıl sonu amortisman kaydını yapınız.

261 Şerefiye

Devralınan bir işletmenin rayiç değeri (özvarlık), katlanılan maliyetten düşük ise aradaki fark bu hesapta izlenir.

Oluşan şerefiye için bu hesaba borç kaydı yapılır ve cari uygulamada 5 eşit taksitte itfa edilir. Ancak, Türkiye Muhasebe Standartları uygulamasında şerefiyelerin itfası sözkonusu değildir.

İtfa işleminde, ilgili gider hesabı (7/B-796; 7/A-770) karşılığında; 268 Birikmiş Amortismanlar hesabına alacak kaydı yapılır.

Yararlanma süresi sona erdiğinde ya da elden çıkarıldığında, 268 Birikmiş Amortismanlar hesabı karşılığında alacaklandırılarak kapatılır.

Örnek:

Bir işletmenin satın alımında işletme sahiplerine, hazır müşteri kitlesi nedeni ile, işletmenin net varlık değerlerinden ₺20.000 fazla ödemede bulunulmuştur.

261 ŞEREFİYE HS	20.000		
100 KASA HS		20.000	

Burada yapılan ödemenin, varlık değerlerini aşan kısmı şerefiye olarak aktifleştirilmiştir.

262 Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri

Kuruluş, genişleme ve reorganizasyon ile ilgili harcamalar aktifleştirilir ise bu hesapta izlenir.

Bu giderlerin aktifleştirilmesi işletmenin tercihinə bırakılmıştır. Ancak aktifleştirilen tutarlar daha sonra itfa yolu ile giderleştirilir; defaten (tek seferde) gider yazılamaz.

Kuruluş ve örgütlenme giderleri bu hesaba borç kaydedilerek 5 eşit taksitte itfa edilir.

İtfa işleminde, ilgili gider hesabına (7/B-796; 7/A-770) borç kaydı karşılığında; 268 Birikmiş Amortismanlar hesabına alacak kaydı yapılır.

İtfa işlemi tamamlandığında, 268 Birikmiş Amortismanlar hesabı karşılığında alacaklandırılarak kapatılır.

Örnek:

Bir işletme reorganizasyon çalışmalarıyla ilgili olarak bir danışmanlık şirketine bu konudaki hizmetleri karşılığında KDV dahil ₺5.900 ödemiştir. Ödeme banka havalesiyle yapılmıştır.

262 KURULUŞ VE ÖRGÜTLENME GİDERLERİ HS	5.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS	900	
102 BANKALAR HS		5.900

263 Araştırma ve Geliştirme Giderleri

Yeni ürün veya üretim yöntemi geliştirilmesi ile ilgili harcamalar aktifleştirilir ise bu hesapta izlenir.

Bu giderlerin aktifleştirilmesi işletmenin tercihinə bırakılmıştır. Ancak aktifleştirilen tutarlar daha sonra itfa yolu ile giderleştirilir; defaten gider yazılamaz.

Bu amaçla yapılan harcamalar hesaba borç kaydedilerek 5 yılda eşit taksitlerle itfa edilir.

İtfa işleminde, ilgili gider hesabına (7/B-796; 7/A750) borç kaydı karşılığında; 268 Birikmiş Amortismanlar hesabına alacak kaydı yapılır.

Yararlanma süresi sona erdiğinde bu hesap, 268 Birikmiş Amortismanlar hesabı karşılığında alacaklandırılarak kapatılır.

Örnek:

İşletmede yeni bir ürün geliştirme projesi için KDV dahil ₺11.800 harcama yapılmıştır. Ödemeler bankadan gerçekleşmiştir.

263 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ HS	10.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS	1.800	
102 BANKALAR HS		11.800

Türkiye Muhasebe Standartları uygulamasında, araştırma ve geliştirme giderlerinin aktifleştirilmesi öngörülmemiştir. Sadece geliştirme giderleri, belirli koşullarda aktifleştirilebilir (TMS 38).

264 Özel Maliyetler

Kiralanın gayrimenkuller için yapılan, normal tamir-bakım ve temizlik giderleri dışında kalan ve kira bitiminde gayrimenkul sahibine bırakılacak olan ilaveler bu hesapta izlenir.

Bu amaçla yapılan harcamalar hesaba borç kaydedilir. Kira sözleşme süresinde veya kira süresi belirsiz veya 5 yıldan daha uzun ise, en çok 5 yılda eşit taksitlerle itfa edilir.

İtfa işleminde, ilgili gider hesabına (7/B-796; 7/A-730/740/760/770) borç kaydı karşılığında; 268 Birikmiş Amortismanlar hesabına alacak kaydı yapılır.

Yararlanma süresi sona erdiğinde (itfa işlemi tamamlandığında) bu hesap, 268 Birikmiş Amortismanlar hesabı karşılığında alacaklandırılarak kapatılır.

Örnek:

Yönetim faaliyetlerinde kullanılmak amacı ile kiralanan bir binaya ₺4.000 ödenerek ısıtma sistemi kurulmuştur.

264 ÖZEL MALİYETLER HS		4.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS		720	
100 KASA HS			4.720

267 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar

Yukarıda belirtilenler içine girmeyen maddi olmayan duran varlıklar ise bu hesapta izlenir.

Bu hesabın işleyişi 260-264 grubuyla aynıdır.

268 Birikmiş Amortismanlar (-)

Maddi olmayan duran varlık itfa paylarının toplandığı hesaptır.

Hesap, birikmiş amortismanın hangi maddi olmayan duran varlık hesabına ait olduğunu izleyecek şekilde yardımcı hesaplara ayrılır.

Hesaplanan amortismanlar (itfa payları) ilgili gider hesabı karşılığında bu hesaba alacak kaydedilir. Kullanım hakkı sona eren ya da elden çıkarılan bir maddi olmayan duran varlıkla ilgili birikmiş amortisman, ilgili maddi olmayan duran varlık karşılığında, bu hesaba borç kaydedilir.

Örnek:

₺40.000'lık özel maliyet bedeli üzerinden %20 itfa payı hesaplanacaktır.

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS	8.000	
770.xx Amortisman Gideri		
268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS		8.000
268.xx Özel Maliyetler Bir. Amor.		
Amortisman kaydı		

269 Verilen Avanslar

Maddi olmayan duran varlıklarla ilgili olarak yapılan avans ödemelerinin izlendiği hesaptır.

Bu hesap, avans verilen kişi veya kurumlar itibariyle veya veriliş nedenine göre yardımcı hesaplara ayrılabilir.

Ödeme yapıldığında hesaba borç, ilgili maddi olmayan duran varlık elde edildiğinde, alacak kaydı yapılır.

Özel Tüklenmeye Tabi Varlıklar

Bu varlıklar, maden ocakları, petrol yatakları, taş ve kum ocakları gibi üzerinden üretim yapıldıkça tüketen varlıklardır.

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır:

271 ARAMA GİDERLERİ

272 HAZIRLIK VE GELİŞTİRME GİDERLERİ

277 DİĞER TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR

278 BİRİKMİŞ TÜKENME PAYLARI (-)

279 VERİLEN AVANSLAR

Özel bir işletmecilik alanı olduğundan bu grup hesap açıklamalarına yer verilmemiştir.

Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları

Bu grupta bulunan hesaplarda, cari dönemde ortaya çıkan ancak gelecek faaliyet döneminden sonraki yıllara ait olan giderler ile cari faaliyet yılına ait olan ancak gelecek bir yıldan daha sonra tahsil edilebilecek gelirler izlenir.

Bu grupta aşağıdaki hesaplar bulunur:

280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER

281 GELİR TAHAKKUKLARI

280 Gelecek Yıllara Ait Giderler

Bu dönemde ödenen ancak gelecek yıllara ait olan giderlerin izlendiği hesaptır.

Hesap, peşin ödenen gider türüne göre alt hesaplara ayrılabilir.

Gelecek yıllarda gidere dönüşecek bir ödeme yapıldığında bu hesaba borç kaydı yapılır. Bilanço gününde, bu hesapta bulunan ve gelecek faaliyet dönemi içinde gidere dönüşecek olan tutarlar bu hesabın alacağına, *180 Gelecek Aylara Ait Giderler* hesabının borcuna kaydedilerek dönen varlıklara aktarılırlar. Böylelikle, bu hesapta bir yıldan daha uzun sürede gidere dönüşecek tutarların izlenmesi sağlanır.

Örnek:

İşletmenin yönetim işlerinde kullandığı binanın 36 aylık kirası olarak ₺36.000 bankadan ödenmiştir. Söz konusu tutarın ₺6.000'lık kısmı cari yıla, ₺12.000'lık kısmı sonraki yıla, kalan kısmı ise daha sonraki yıllara aittir.

Bu işlem aşağıdaki yaklaşımlardan biri ile kaydedilebilir.

1. Yaklaşım: Ödeme anında tamamının gider yazılması:

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS	36.000	
102 BANKALAR HS		36.000
Ödenen kira giderinin kaydı		

Dönem içinde yukarıdaki kayıt yapıldığında, dönem sonu envanter işlemleri sırasında dönem aktarma kaydının aşağıdaki gibi yapılması gerekir.

280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER HS	18.000	
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER HS	12.000	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ		30.000
Kira gideri dönem aktarımı		

2. Yaklaşım: Dönem ayırımının ilk kayıt ananda yapılması:

280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER HS	18.000	
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER HS	12.000	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS	6.000	
102 BANKALAR HS		36.000
Ödenen kira giderinin kaydı		

Gider ödemesi anında yukarıdaki kayıt yapıldığında dönem sonunda herhangi bir kayıt gerekmez.

3. Yaklaşım: Ödeme anında tamamının 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler hesabına kaydedilmesi:

280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER HS	36.000	
102 BANKALAR HS		36.000
Ödenen peşin kiranın kaydı		

Dönem içinde yukarıdaki kayıt yapıldığında, dönem sonu envanter işlemleri sırasında aşağıdaki maddenin yapılması gerekir.

180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER HS	12.000	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS	6.000	
280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER		18.000
Dönem ayırım kaydı		

Bu hesap, gider türlerine göre yardımcı hesaplara ayrılabilir.

281 Gelir Tahakkukları

Üçüncü kişilerden tahsili veya bunlar hesabına kesin borç kaydı bir yıl veya daha sonraki yıllarda yapılacak gelirlerin cari döneme ait olanlarının izlendiği hesaptır.

Hesap, tahakkuk eden gelir türüne göre yardımcı hesaplara ayrılabilir.

Hesap dönemi sonunda, cari döneme ait kısımları hesaplanan gelirler, ilgili gelir hesabı karşılığında bu hesaba borç kaydı yapılır. Sonraki hesap dönemlerinde gelir kesinleştğinde bu hesaba alacak, ilgili cari (üçüncü kişi) hesaplara borç kaydedilir.

Bu hesap, gelir türlerine göre yardımcı hesaplara ayrılabilir.

Örnek:

İşletme, aktifine kayıtlı bulunan mağazasını 1 Temmuz'da, yıllık 12.000 TL'ye kiraya vermiştir. Yapılan anlaşmaya göre kira ödemesi toplu olarak ikinci yılın sonunda yapılacaktır.

Bu işlem aşağıdaki gibi kaydedilir.

Cari yıl sonunda:

281 GELİR TAHAKKUKLARI HS	6.000	
649 DİĞER OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR HS		6.000
Kira tahakkuku		

İzleyen yıl sonunda:

181 GELİR TAHAKKUKLARI HS	18.000		
649 DİĞER OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR HS		12.000	
281 GELİR TAHAKKUKLARI HS		6.000	
Kira tahakkuku ve dönen varlık hesabına aktarma			

İki yıl dolup kiranın tahsil edilmesi:

100 KASA HS	24.000		
649 DİĞER OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR HS		6.000	
181 GELİR TAHAKKUKLARI HS		18.000	
Kira tahsili			

Diğer Duran Varlıklar

Yukarıda sayılan duran varlık hesaplarına girmeyen varlıkların izlendiği hesap grubudur.

Bu grupta aşağıdaki hesaplar bulunur:

291 GELECEK YILLARDA İNDİRİLECEK KDV

292 DİĞER KDV

293 GELECEK YILLAR İHTİYACI STOKLAR

294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR

295 PEŞİN ÖDENEN VERGİLER VE FONLAR

297 DİĞER ÇEŞİTLİ DURAN VARLIKLAR

298 STOK DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

299 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR

291 Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV

Satın alınan veya imal edilen, amortismanına tabi duran varlık edinilmesi sırasında ödenen KDV'nin izlendiği hesaptır. Amortismanına tabi bir varlık satın alındığında veya imal edildiğinde ortaya çıkan KDV bu hesabın borcuna kaydedilir. Bu tutar 3 eşit taksitte indirilir. **(Bu uygulama 4369 sayılı kanunun 82/5-d maddesiyle 01.01.1999 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırıldığından, hesabın işlerliği kalmamıştır.)**

292 Diğer KDV

Ertelenen, iadesi gereken ve çeşitli şekillerde ortaya çıkan KDV'nin bir yılı aşan tutarları bu hesapta izlenir.

Bu tür KDV ortaya çıktığında ilgili hesap karşılığında bu hesaba borç kaydı yapılır.

293 Gelecek Yıllar İhtiyacı Stoklar

Gelecek dönem içinde kullanılamayacak olan stokların izlendiği hesaptır. Bu stoklardan kullanımı bir yılın altına düşenler bu hesabın alacağı karşılığında ilgili stok hesabına aktarılır.

294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar

İşletmede kullanılmaya ve satış olanağı kalmayan varlıklar kayıtlı bulundukları hesapların alacağı karşılığında bu hesaba aktarılır. Elden çıkarılanlar hesaptan çıkarılır.

Örnek:

İşletme, aktifinde kayıtlı bulunan ve birikmiş amortismanı ₺40.000, maliyeti ₺50.000 (net defter değeri ₺10.000) olan bir makineyi kullanmaktan vazgeçmiş ve satışına karar vermiştir. Makinenin gerçeğe uygun değeri ₺12.000 olarak öngörülmektedir.

Bu işlem aşağıdaki gibi kaydedilir.

294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR HS	10.000		
299 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS	40.000		
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR HS		50.000	
Elden çıkarılacak duran varlığın ilgili hesaba aktarılması			

Makinenin gerçeğe uygun değeri net defter değerinden düşük olursa, 294 nolu hesaba düşük olan değerle aktarılır, aradaki fark zarar olarak kaydedilir.

295 Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar

İzleyen yıldan sonraki yıllarda indirim konusu yapılabilecek olan peşin ödenen vergi ve fonların izlendiği hesaptır.

Peşin ödenen vergi türlerine göre alt hesaplara ayrılır.

İzleyen yıldan sonraki yıllarda indirim konusu yapılabilecek nitelikteki vergi ve fon ödemeleri bu hesaba borç kaydedilir. İndirilebilme süresi bir yılın altına düşenler bu hesabın alacağı karşılığında 193 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar hesabına aktarılır.

297 Diğer Çeşitli Duran Varlıklar

Yukarıdaki hesapların kapsamına girmeyen duran varlıklar bu hesapta izlenir.

299 Birikmiş Amortismanlar (-)

29 grubunda bulunan amortismanla tabi duran varlıklar için ayrılan amortisman tutarları, ilgili gider hesabı karşılığında bu hesaba alacak kaydedilir.

Bu hesap, birikmiş amortismanın ait olduğu duran varlığa göre alt hesaplara ayrılır.

Bu hesabın işleyişi 257 Birikmiş Amortismanlar hesabı gibidir.

Özet

Duran varlıklar özellikle üretim işletmelerinin bilançolarında (finansal durum tablolarında) önemli yer tutar.

Duran varlıklar mali, maddi ve maddi olmayan duran varlıklar gibi alt bölümlere ayrılır. Söz konusu ayrımların toplam içindeki büyüklüğü işletme ihtiyaç ve tercihinine göre değişiklik gösterir.

Duran varlıkların ilk muhasebeleştirilmesi genel olarak maliyet değeriyle yapılır.

Aktife giren duran varlıklardan aşınma yıpranma ve eskimeye tabi olanlar amortisman tabi tutulurlar. Amortisman, bir duran varlığın maliyetinin sistematik bir şekilde yararlı ömrüne göre giderleştirilmesini ifade eder. Amortisman uygulaması hem maddi hem de maddi olmayan duran varlıklar için söz konusudur.

Amortisman işleminin nasıl yapılacağını genel olarak ilgili mevzuat belirler. Amortisman işleminde amortisman tabi değerin tespiti ve ilgili varlığın yararlı ömrünün bulunması temel konulardır. Bu konuda VUK ve TMS arasında bugün için önemli farklılıklar bulunmaktadır. Ancak, TTK'nın muhasebe standartlarıyla ilgili hükümlerinin (ertelenmemesi durumunda) 01.01.2013 tarihinde uygulamaya gireceği dikkate alınırsa, yakın bir gelecekte iki mevzuatın uyumlaştırılması çalışmalarının tamamlandığını görmek mümkün olabilir.

Diğer taraftan, maddi duran varlıklar işletmenin tipine göre duran varlıklar içinde nispeten önemli yer tutar. Bu varlıklarda değer artış veya azalışları da söz konusudur. Bu konuda da mevzuatta bir yeknesaklığa ihtiyaç vardır. Bu konunun çözümü de, VUK ve TMS uyumlaştırma çalışmalarının neticelendirilmesine ihtiyaç göstermektedir.

Kendimizi Sıneyalım

1. Aşağıdakilerden hangisi duran varlık kapsamında **yer almaz**?

- a. Stoklar
- b. İştirakler
- c. Binalar
- d. Demirbaşlar
- e. Taşıtlar

2. Aşağıdakilerden hangisi amortismanı tabi **değildir**?

- a. Demirbaşlar
- b. Taşıtlar
- c. Boş arsa ve araziler
- d. Haklar
- e. Binalar

3. Yararlı ömrü 8 yıl, maliyeti ₺6.000 olan bir maddi duran varlığın, azalan bakiyeler yöntemine göre 2. yıl amortisman tutarı kaç liradır?

- a. 1.125
- b. 1.500
- c. 2.000
- d. 2.500
- e. 3.000

4. Aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır**?

- a. Azalan bakiyeler ve normal amortisman yöntemlerinde amortisman süreleri aynıdır.
- b. Maddi olmayan duran varlıklarda azalan bakiyeler usulü uygulanmaz.
- c. Azalan bakiyeler yönteminde ilk yılda ayrılan amortisman, normal amortismanı kıyasla daha fazladır.
- d. İlk yıldan sonra normal amortisman yönteminden, azalan bakiyeler usulüne dönülebilir.
- e. Vergi usul kanununa göre binek otolar için kıst amortisman uygulanır.

5. Aşağıdakilerden hangisi maddi olmayan duran varlık kapsamındadır?

- a. İş avansları
- b. Peşin ödenen vergiler
- c. Yeraltı ve yerüstü düzenleri
- d. İştirakler
- e. Şerefiye

6. Maliyeti ₺3.000, birikmiş amortismanı ₺2.400 olan demirbaş, %18 KDV dahil ₺1.180'ya peşin olarak satılır ise kâr veya zarar tutarı ne olur?

- a. 1.820 lira zarar
- b. 2.000 lira zarar
- c. 400 lira kâr
- d. 580 lira kâr
- e. 600 lira kâr

7. Kiralanan bir binaya yaptırılan cephe kaplama için yapılan KDV hariç ₺8.000'lık harcama aşağıdaki hesapların hangisinde izlenir?

- a. Demirbaşlar
- b. Binalar
- c. Haklar
- d. Özel maliyetler
- e. Kuruluş ve örgütlenme giderleri

8. Yeni kurulan bir işletme, başka bir işletmenin isim hakkını kullanması karşılığında ₺30.000 ödeme yapar ise, yapılan ödeme hangi hesapta izlenir?

- a. Haklar
- b. Şerefiye
- c. Kuruluş ve örgütlenme gideri
- d. Bağlı menkul kıymetler
- e. İştirakler

9. Yenilemek amacıyla yapılan, amortismanı tabi bir maddi duran varlık satışından doğan kâr aşağıdaki hesapların hangisinde izlenir?

- a. Kasa
- b. Diğer olağandışı gelir ve kârlar
- c. Diğer olağan gelir ve kârlar
- d. Diğer gelirler
- e. Özel fonlar

10. Aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- a. İşletmede kullanılmak için satın alınan mobilyalar Demirbaşlar hesabının borcunda izlenir.
- b. Hesaplanan yıllık amortisman tutarları Birikmiş Amortismanlar hesabının borcuna kaydedilir.
- c. Uzun vadede tutmak amacıyla satın alınan tahviller Bağlı Menkul Kıymetler hesabının borcunda izlenir
- d. İştirak alımında yapılan taahhütler İştiraklere Sermaye Taahhütleri hesabının alacağında izlenir.
- e. Satın alınan telif hakları Haklar hesabının borcunda izlenir

Kendimizi Sıneyalım Yanıt Anahtarı

- 1. a** Yanıtınız yanlış ise “mali ve maddi duran varlıklar” başlıklı konuyu yeniden gözden geçiriniz.
- 2. c** Yanıtınız yanlış ise “Maddi duran varlıklar” başlıklı konuyu yeniden gözden geçiriniz.
- 3. a** Yanıtınız yanlış ise “Azalan bakiyeler yöntemi” başlıklı konuyu yeniden gözden geçiriniz.
- 4. d** Yanıtınız yanlış ise “Amortismanlar” başlıklı konuyu yeniden gözden geçiriniz.
- 5. e** Yanıtınız yanlış ise “Maddi olmayan duran varlıklar” başlıklı konuyu yeniden gözden geçiriniz.
- 6. c** Yanıtınız yanlış ise “Maddi duran varlık satışı” başlıklı konuyu yeniden gözden geçiriniz.
- 7. d** Yanıtınız yanlış ise “Maddi olmayan duran varlıklar” başlıklı konuyu yeniden gözden geçiriniz.
- 8. a** Yanıtınız yanlış ise “Maddi olmayan duran varlıklar” başlıklı konuyu yeniden gözden geçiriniz.
- 9. e** Yanıtınız yanlış ise “Maddi duran varlıklar” başlıklı konuyu yeniden gözden geçiriniz.
- 10. b** Yanıtınız yanlış ise “Amortismanlar” başlıklı konuyu yeniden gözden geçiriniz.

Sıra Sizde Yanıt Anahtarı

Sıra Sizde 1

243 İŞTİRAKLERE SERMAYE TAAHHÜTLERİ HS 102 BANKALAR HS Taahhüdün %75'inin ödenmesi	15.000	15.000
---	--------	--------

Sıra Sizde 2

İlgili yıl amortisman gideri = $((50.000 - 10.000) / 100.000) \times 20.000 = \text{₺}8.000$. olarak hesaplanır.

Sıra Sizde 3

İkinci yıl amortisman tutarı: $(20.000 - 8.000) \times 0,40 = 4.800$

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS 770.xx Amortisman Giderleri 257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS 257.05 Demirbaş B.Amortismanı Amortisman kaydı	4.800	4.800
---	-------	-------

Sıra Sizde 4

740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ HS 740.xx Amortisman Gideri 268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS 268.xx Haklar B. Amortismanı Amortisman Kaydı	20.000	20.000
--	--------	--------

Yararlanılan Kaynaklar

Akdoğan, N.; Sevilengül, O. (2007). **Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulaması**, Ankara, Gazi Kitabevi.

Cemalcılar, Ö. ve Erdoğan N. (2000). **Genel Muhasebe**, İstanbul, Beta.

Cemalcılar, Ö.; Benligiray, Y., Sürmeli, F.,(2009). **Genel Muhasebe**, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi.

Gürsoy, Y. (2011). Bilgisayarlı Muhasebe, Bursa, Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Koç Yalkın, Y. (2005). **Genel Muhasebe**, Ankara, Nobel.

Lazol, İ. (2011). **Genel Muhasebe**, Bursa, Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Örten R. (2003). **Genel Muhasebe**, Ankara, Yayın Dağıtım.

Rıdvan B. (Editör), (2011). **Çözümlü Genel Muhasebe Uygulamaları**, Ankara, Gazi Kitabevi.

Sevilengül, O. (2007). **Çözümlü Genel Muhasebe Problemleri**, Ankara, Gazi Kitabevi.

Sağlam N; Şengel S. ve Öztürk B. (2009). **Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması**, Ankara, Maliye ve Hukuk Yayınları.

TMS/TFRS Seti (2011).

Vergi Mevzuatı.